

Utbildningskontoret
Eva Torenfält-Karlsson
Kathrin Hansson
Theresia Ångarne Lindberg
Åsa Carlsson

2017-03-09

Dnr BOU 2016-476
Dnr KS

Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden

Motion - Linköpings barn och ungdomar ska bli bäst i Sverige på läsning

Förslag till barn- och ungdomsnämndens beslut

1. Barn- och ungdomsnämnden besvarar motionen med utbildningskontorets förslag till svar.
2. Barn- och ungdomsnämnden ger skolchefen i uppdrag att revidera handlingsplanen för att upptäcka barn/elever med språk/läs- och skrivsvårigheter till att även omfatta elever som behöver extra utmaningar för att ytterligare utveckla sin läsning.

Förslag till bildningsnämndens beslut

1. Bildningsnämnden besvarar motionen med utbildningskontorets förslag till svar.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen tillstyrker utbildningskontorets förslag till svar på motionen.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige besvarar motionen med utbildningskontorets förslag till svar.

Ärende

Motionärerna, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna, anser att det behövs en stor lässatsning i Linköpings kommun. Man föreslår därför i en motion att det inom berörda nämnder utarbetas en lässtrategi för Linköping med målet att Linköpings barn och ungdomar ska bli bäst i Sverige på läsning.

Bakgrunden är bl a att förskolan möter fler barn som har en försenad språkutveckling och att gymnasiet larmar om bristande läsförståelse. PISA-mätningen 2012 visade på låga resultat.

Satsningen bör enligt motionärerna gälla alla skolformer från förskolan till gymnasiet i alla ämnen. Vidare önskar motionärerna att läsförmågan testas och följs upp kontinuerligt och att kompetensutveckling och handledning för lärare i läs- och skrivutveckling erbjuds.

I utbildningskontorets svar på motionen beskrivs hur barn och ungdomsnämnden, med ansvar för barn och elever i förskola och grundskola, samt hur bildningsnämnden – med ansvar för gymnasiet- arbetar med läsning.

Vidare beskrivs hur läsförmågan testas och följs upp kontinuerligt. För att kunna följa elevernas kunskapsprogression genomförs samma lästest i årskurs 7 och i gymnasiet första år. Den kompetensutveckling som genomförs beskrivs, samt vilken handledning för lärare i läs- och skrivutveckling som erbjuds inom både förskolan, förskoleklass, fritidshem, grundskola och gymnasium.

Det finns handlingsplaner och inriktningsdokument för att upptäcka barn/elever med lässvårigheter, men det är viktigt att också fånga elever som behöver extra utmaningar när det gäller att ytterligare utveckla sin läsning. I svaret beskrivs också hur barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden avser att framledes arbeta med läsfrämjande åtgärder. Målet är att stödja och inspirera elevers läsutveckling, något som kommer alla skolämnena till godo.

Utbildningskontorets svar är en beskrivning av arbetet med att utveckla barns och elevers läs- och skrivförmåga både på nationell och lokal nivå. Inledningsvis redovisas de nationella satsningar som pågår och de som planeras att genomföras. Därefter beskrivs de aktiviteter som för närvarande genomförs i Linköpings kommun samt kommande satsningar med målsättning att öka läsförmågan hos våra barn och elever.

De mål som barn- och ungdomsnämnden har beslutat om; *maximalt lärande, likvärdiga möjligheter och lust och engagemang* följs regelbundet upp med hjälp av de indikatorer som har tagits fram. Det finns framtagna indikatorer för att fånga barns och elevers språkutveckling i både förskola och grundskola. Det finns utvecklingsområden att arbeta vidare med, bl a handlar det om de skillnader som finns mellan pojkars och flickors läsförmåga, liksom arbetet med att arbeta språkutvecklande med våra nyanlända elever. Ett annat observandum är resultatet för den kartläggning som genomförs i förskoleklassen.

Kartläggningen mäter barnets språkförståelse på svenska och mäter barnens ordförståelse, grammatiska språkförståelse, fonologiska medvetenhet, tal och minne. Samtliga dessa delar är av stor betydelse för barnets framtida läs- och skrivutveckling. Resultaten visar att andelen elever med låga staninevärden ökar och att fler skolor möter större grupper elever med låga staninevärden.

Ett av bildningsnämndens mål är att; *alla elever i gymnasieskolan ska nå gymnasieexamen*. I syfte att fånga upp elevers eventuella behov av stöd inom läs- och skrivområdet, genomförs varje år ett lästest. I de fall då behov av vidare utredning och stöd föreligger påbörjas arbete enligt *handlingsplanen för uppföljning av läs- och skrivsvårigheter*. Det redan påbörjade arbetet inom det specialpedagogiska området såsom specialpedagogisk grundutbildning för lärare, läs- och skrivutredningar, läslyft innefattande språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, fortgår. Flera skolor erbjuder stöd vid läsläsning, ett arbete som skulle kunna utvecklas. Vidare utgör språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt liksom studiestöd på modersmål, (inläsningstjänst) för elever med kort tid i landet, områden att arbeta vidare med.

Vidare föreslås att barn- och ungdomsnämnden skolchefen i uppdrag att revidera och utveckla den befintliga handlingsplanen för att upptäcka barn/elever med språk/läs- och skrivsvårigheter. I uppdraget ingår att tydliggöra hur skolan kan stötta alla elever i sin läsutveckling, elever i behov av särskilt stöd och elever som behöver extra utmaningar i sin fortsatta läsutveckling.

Utifrån nedanstående redovisning och förslag på fortsatta/ ytterligare insatser besvaras motionen.

Beslutsunderlag:

Motion – Linköpings barn och ungdomar ska bli bäst i Sverige på läsning.docx

Beskrivning av arbetet med att utveckla barns och elevers läs- och skrivförmåga på nationell och lokal nivå.

Lässatsning i Linköpings förskolor och grundskolor – alla barn läser

Barn- och ungdomsnämnden har fått 50 miljoner kronor i markeringsmedel avsatta för perioden 2014-2018. Målet med lässatsningen är att alla elever ska kunna läsa efter årskurs. Nedan följer en presentation av insatser riktade mot förskola och grundskola:

Förskola

Studiecirkel språklig medvetenhet

Syftet med studiecirkeln är att ge personal en ökad kunskap om varför det är av betydelse för kommande läs- och skrivinlärning att man arbetar med språklig medvetenhet i förskolan. Som arbetsmaterial används boken "Före Bornholmsmodellen".

Vid utvärderingarna har det framkommit att deltagarna har fått ny kunskap om vad språklig medvetenhet innebär och betydelsen av att arbeta med detta i förskolan.

Kurs i bilderbokssamtal

Kursen bilderbokssamtal genomförs i samarbete med två bibliotekarier från folkbiblioteket. Syftet med kursen är att öka medvetenheten om betydelsen av att läsa högt och att samtala om det lästa och att utveckla intresset för att "läsa" bilder och samtala om dem.

Storföreläsning språklig medvetenhet

En återkommande storföreläsning genomförs med fördjupning på temat språklig medvetenhet. Föreläsare är fil.lic. Ingrid Häggström.

Storföreläsning boksamtal

Storföreläsningar i ämnet boksamtal genomförs sedan våren 2016. Föreläsare är Katarina Kuick som är författare och medlem av Svenska Barnboksakademien. Föreläsningen handlar om att läsa tillsammans och samtala om det lästa, vilket är att utforska en bok på djupet och att växa som läsare.

Appar

Inköp av appar riktat till alla förskolor med koppling till lässatsningen och läroplanen. Syftet är att ge barnen möjlighet att på ett lekfullt sätt bekanta sig med och utveckla ett intresse för bokstäver och skriftspråket.

Grundskolan

Kurs i grundläggande läs- och skrivinlärning för förskoleklasslärare

Kursen har sträckt sig över ett helt läsår. Många lärare som arbetar i förskoleklass har ingen utbildning i läs- och skrivundervisning och målet med kursen har därför varit att ge lärarna utökade kunskaper i ämnet. Lärare från 14 skolor har deltagit i kursen och kursledare har varit fil. lic Ingrid Häggström.

Studiecirkel i ”Att Skriva sig till Läsning” (ASL) till lärare i förskoleklass och årskurs 1-3

Läs- och skrivinlärningsmetoden ”Att Skriva sig till Läsning” (ASL) är en läsmetod som använder digitala verktyg som en viktig komponent. Studiecirkelns syfte har varit att ge olika infallsvinklar till metoden samt att visa aktuell forskning om viktiga komponenter i en framgångsrik läs- och skrivundervisning. Lärare från 32 av kommunens skolor har hittills deltagit.

Studiecirkel ”Aktiv läskraft” för lärare som undervisar i årskurs 1-6

Lärare från 25 skolor har deltagit i studiecirkeln.

Läs- och skrivsvårigheter – introduktionskurs för lärare som undervisar i årskurs 1-3

Kursens syfte har varit att ge lärare som undervisar i de lägre åldrarna ökad kunskap om läs- och skrivsvårigheter. Hur arbetar man för att förebygga att problem uppstår och hur ser man tidiga tecken hos elever som riskerar att utveckla läs- och skrivsvårigheter? Vilka anpassningar och åtgärder sätter man in när problem har uppstått?

Innehållet i kursen har varit litteraturläsning, seminarier, föreläsningar, erfarenhetsutbyten samt uppgifter på den egna skolan.

Författarbesök år 1- målgrupp är elever i årskurs 1

Under två veckor i maj gör barnboksförfattare skolbesök i årskurs 1. Det är 6 författare och sammanlagt har hittills 75 klasser deltagit. Innan besöket har eleverna fått ett bokpaket med utvalda titlar som deras aktuella författare har skrivit.

”Läskollo” - målgrupp är elever i årskurs 1

Syftet med ”läskollo” är att stärka elever i sin läsning och kollo riktar sig till de elever som ännu inte kommit igång fullt ut med sin läsning. Satsningen pågår

under 5 dagar och är ett samarbete mellan Fokusbiblioteken och Språkpedagogiskt Centrum.

”Sommarlovsboken”- målgrupp är elever i årskurs 1

Elever som läser under sommarlovet möter ett nytt skolår med ett stort försprång jämfört med de kamrater som inte gör det. För att inspirera till läsning under lovet har fokusbibliotekarier under flera år arbetat med konceptet ”Sommarlovsboken”. Eleverna uppmuntras till att låna böcker vid terminsslutet, de läser under sommaren, redovisar sin läsning vid skolstarten till hösten och får då en bokgåva.

Kollegialt lärande i bedömningsstödet ”Nya språket lyfter!” för lärare i årskurs 1-3

Från läsåret 2016-2017 är det obligatoriskt för huvudmän att använda Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling. Språkpedagogiskt Centrum genomför en studiecirkel för att implementera bedömningsstödet ”Nya språket lyfter!” som ligger som grund för det obligatoriska bedömningsstödet i åk 1. Materialet har en vetenskaplig bakgrund och är ett underlag för observationer och syftet med materialet är att stödja lärarens bedömning av elevernas språk-, läs- och skrivutveckling.

Utöver lässatsningen har nedanstående insatser genomförts eller är under genomförande i Linköpings förskolor och grundskolor.

Förskola

Nationellt

Under 2015 var 83 % av landets alla 1-5 åringar inskrivna in förskolan, antalet inskrivna barn bedöms fortsätta att öka. Av barn som är 4-5 år var 2015 hela 94 % inskrivna i förskolan, detta innebär att en övervägande del av landets barn i förskoleålder vistas i förskolan.

Förskolan har enligt skollagen uppdrag att följa, stimulera och utmana barnens utveckling och lärande. Huvudmännen ska använda förskollärare som har utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Enligt skollagen har förskollärare ansvar för undervisningen.

Forskning av små barns språkutveckling, som Skolverket hänvisar till, visar att pedagogernas egna attityder till läsning och skrivning påverkar barnen. Man pratar också om vikten av att samtala fördjupat och utvidgat för att ge barnen en god språklig bas.

Barn utvecklar sin läsförmåga långt innan skolstart. Små barn ägnar sig av läsning i många olika former och sammanhang. Återberättande av böcker är ofta ett första steg i läsning.

För närvarande jobbar ett svenskt forskningsteam med att kartlägga gemensamma faktorer i förskoleavdelningarnas språkmiljö. Forskarna vill ta reda på vilka sätt en språkmiljö kan stödjas och utvecklas, och hur stabila språkmiljöerna är.

Forskarna tittar också på hur den fysiska språkmiljön ser ut, till exempel hur böcker är arrangerade, hur synliga och tillgängliga de är för barnen samt hur inbjudande skrivhörnor och datorplatser är. Förhoppningen är att komma fram till hur en optimal språkmiljö kan utvecklas inom förskolan.

Linköpings kommun

Linköping kommun har under många år prioriterat arbetet med språkutveckling i förskolan. Detta som en följd av politiska beslut fattade efter nationella resultat.

Bland annat har man i flera områden tagit hjälp av Veli Tuomela – språkvetare och fil dr i språkutveckling, med att medvetandegöra pedagogerna om vikten av ett rikt och målande språk för att ge barnen ett gott ordförråd och språkförståelse för framtiden.

I mångkulturella områden har man köpt in barnböcker på många olika språk som sedan lånas ut till familjerna för att sedan läsas hemma. Detta i syfte att visa på vikten av att läsning för barnen men också som en väg in i att låna böcker på bibliotek.

Resultatet på det test som genomförs i förskoleklassen på samtliga barn, ”Vad sa du fröken?”, återrapporteras till förskolechefen i området som en återkoppling på vilka delar av språkutvecklingen som upplevts fungera eller vilka som behöver utvecklas.

I kommunens kvalitetsarbete görs insynsbesök på alla kommunala och fristående förskolor. Vid dessa besök fokuseras bland annat på hur det språkutvecklande arbetet på förskolan bedrivs.

Två förskolor i kommunen deltar i ett projekt om möjligheten att ha fokusbibliotek i förskolan. Syftet är att se om man kan höja kvalitén och få ett mer strukturerat läsande i förskolan. Medel har riktats till inköp av böcker och

material samtidigt som pedagoger fått utbildning inom området. Tanken är att föräldrar sedan också ska få låna böcker på fokusbiblioteket.

Grundskola

Nationellt

*På goda grunder- en åtgärdsgaranti för läsning, skrivning och matematik”,
SOU 2016:59*

För att garantera att elever som riskerar att inte uppnå kunskapskraven upptäcks tidigt och får adekvat stöd, lägger regeringen fram ett förslag till en nationell åtgärdsgaranti i förskoleklassen och i årskurs 1 och 3 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 1 och 4 i specialskolan. En åtgärdsgaranti kan inte garantera att alla elever lär sig läsa, skriva och behärska grundläggande matematik utan garanterar att elever med behov av stöd upptäcks tidigt och får adekvata stödåtgärder.

Läslyftet

Skolverket erbjuder kompetensutveckling i språk-, läs- och skrivdidaktik för lärare och förskollärare. Läslyftet riktar sig till lärare i förskola, grundskola och gymnasieskola. För grundskola och gymnasieskola så riktar sig satsningen till lärare i samtliga ämnen.

Kompetensutvecklingsinsatsen sker genom kollegialt lärande med stöd av handledare och material på Läs- och skrivportalen. Kompetensutvecklingen sker lokalt på skolan och är tätt knuten till ordinarie arbete. Under läsåret 2017/18 kommer en stor del av Linköpings kommunala grundskolor att ha huvudfokus på detta utvecklingsprojekt. Några skolor startade redan läsåret 2016/17.

Obligatoriskt bedömningsstöd i årskurs 1-3

Sedan den 1 juli 2016 är det obligatoriskt för huvudmän att använda bedömningsstöd i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 1 i grundskolan och sameskolan. Det är Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling som är avsett att användas.

Från den 1 juli 2016 gäller också ett nytt kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 i grundskolan.

Bedömningsstöd i grundsärskolan publiceras i slutet av höstterminen 2016. Att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundsärskolan blir obligatoriskt från den 1 januari 2017.

Fritidshem

Fritidshemmet ska med sitt kompletterande uppdrag likt skolan främja kunskaper kring läsning och litteratur för att stimulera elevens lärande.

I den nya läroplanen för fritidshemmet SKOLFS 2016:38, framgår att undervisningen i fritidshemmet ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin språkliga förmåga.

Undervisningen ska behandla följande centrala innehåll:

- Samtala, lyssna, ställa frågor samt framföra egna tankar, åsikter och argument om olika områden, till exempel etiska frågor och vardagliga händelser.
- Samtala om olika typer av texter.
- Digitala verktyg och medier för kommunikation.
- Säker och ansvarsfull kommunikation, även i digitala sammanhang.
- Ord och begrepp som uttrycker behov, känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och yttranden kan uppfattas av och påverka en själv och andra

Pisa

PISA är en internationell studie som mäter 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Mellan den första PISA-studien år 2000 och den förra studien 2012 hade Sverige den största resultatförsämringen av alla länder. I PISA 2015 har dock den trenden brutits och nu är resultaten tillbaka på samma nivå som 2009. En förbättring av resultaten har skett när det gäller läsförståelse. Eleverna presterar i snitt 500 poäng, vilket är en förbättring med 17 poäng jämfört med PISA 2012. Sveriges resultat är högre än OECD-genomsnittet.

Linköpings kommun

Vad sa du fröken

Enligt beslut i barn- och ungdomsnämnden skall språktestet ”Vad sa du fröken?” genomföras på alla kommunens 6-åringar. Testet standardiserades i kommunen år 2003. Det är en fördel om kartläggningen sker så tidigt som möjligt eftersom syftet med den är att få kunskap om elevernas språkutveckling och kunna planera verksamheten därefter. Resultatet återförs till både förskolechefer och rektorer.

Beslut om läsgaranti årskurs 1

Barn- och ungdomsnämnden fattade 2015 beslut om en läsgaranti i årskurs 1. Målet är att alla elever ska kunna läsa efter årskurs 1. Detta innebär att eleverna ska kunna alla bokstäver och deras ljud, läsa ljudenligt stavade ord, enkla

meningar och texter med stöd av bilder samt förstå det som texten handlar om och kunna återberätta handlingen.

För att kunna följa upp måluppfyllelsen av läsgarantin används ett gemensamt uppföljningsverktyg, LäSt. Från och med läsåret 2015/16 är screeningen obligatorisk för alla elever i årskurs 2. LäSt är ett standardiserat testmaterial för kartläggning och diagnostisering av grundläggande färdigheter i läs- och stavningsförmåga. LäSt mäter både elevers alfabetiska och ortografiska läsning och kan därigenom ge läraren information om hur långt en elev har kommit i sin läsutveckling. LäSt är normerat för åk 1 – 6 och ger förutom staninevärden information om elevens läsning jämfört med läs- och skolålder. Det betyder att man med samma test kan följa en elevs läsålder över tid och se om se hur eleven utvecklar sig i förhållande till normalgruppen, det vill säga om han/hon har en snabbare respektive långsammare utveckling än förväntat.

Åtgärdsgaranti årskurs 3

Barn- och ungdomsnämnden har beslutat om en s.k. Läsa-skriva-räkna-garanti. Denna är en s.k. ”åtgärdsgaranti” med krav på uppföljningar, analyser och adekvata åtgärder från skolans sida så att alla elever ges stöd och möjlighet att nå de nationella målen för svenska, svenska som andraspråk samt matematik i årskurs 3 samt vara ett stöd för att alla elever ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. De elever som bedöms inte uppnå kravnivåerna i svenska/svenska som andraspråk och/eller matematik i årskurs 3 följs upp på individnivå av utbildningskontoret under årskurs 4.

Implementering av reviderad läroplan för fritidshemmet

I Linköpings kommun pågår implementeringsarbetet av den reviderade läroplanen, vilken bl a innebär att utveckla elevernas språkliga förmåga. Fokusbiblioteken är också ett viktigt verktyg för fritidshemmen i det läsfrämjande arbetet. Det sker samverkan mellan fritidshem och fokusbibliotek på de f-6 skolor som har tillgång till fokusbibliotek och fokusbibliotekarie.

Lästest årskurs 7

Testet ”Läskedjor” är utarbetat av Linnéuniversitetet. Testet är ett ordavkodningstest som består av två deltest; ”Ordkedjor”, som visar elevens förmåga att snabbt avläsa enstaka ord och ”Meningskedjor”, som dessutom kan ge information om hur van eleven är vid skriftspråk. Att kunna avkoda snabbt och säkert är en grundförutsättning för att få en god läsförståelse. Testet genomförs under höstterminen årskurs 7, med möjlighet att följa upp med ny testomgång under vårterminen.

Läraryftet 2

Läraryftet är en statlig satsning som riktar sig till lärare som inte har behörighet för de ämnen som de undervisar i. Denna satsning har pågått från 2012 och pågår fram till 2018. Hittills har ca 270 lärare och fritidspedagoger deltagit i kurser inom Läraryftet II. Linköpings kommun har i denna satsning prioriterat för studier i bl a svenska och svenska som andraspråk, för att höja kompetensen bland kommunens lärare. I dessa studier ingår läs- och skrivutveckling och lässtrategier som en del i kurserna. Cirka 50 lärare har hittills läst kurser inom svenska/Svenska som andraspråk.

Sedan 2015 är det även möjligt att läsa speciallärarutbildning inom Läraryftet II. Hittills läser ca 5 lärare till speciallärare inom läs- och skrivutveckling, en treårig utbildning på avancerad nivå.

Uppdragsutbildning speciallärare

12 deltagare från Linköpings kommunala grundskolor deltar i en uppdragsutbildning till speciallärare med inriktning språk-, skriv- och läsutveckling 90 hp, som genomförs av Högskolan Kristianstad. Utbildningen startade höstterminen 2015 och avslutas januari 2018.

För speciallärarexamen ska studenten bl a visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör antingen barns och elevers språk-skriv- och läsutveckling.

Uppdragsutbildning kompetensutveckling i specialpedagogik

I syfte att öka kompetensen kring specialpedagogiska frågor har 25 lärare under ht 2015 - vt 2016 genomgått en utbildning i specialpedagogik om 7.5 hp. Denna utbildning genomförs även under ht 16 - vt 17 med 22 deltagare.

Fokusbibliotek

Fokusbibliotek är en utvecklingsmodell som innebär att skolbiblioteken inom grundskolan bemannas av en fackutbildad bibliotekarie och rustas upp avseende inventarier och medier.

Syftet är att stödja pedagogers arbete och elevers lärande med sikte mot en ökad måluppfyllelse.

Skolbibliotekschefen leder fokusbiblioteksutvecklingen och driver ett nätverk för fokusbibliotekariegruppens kollegiala lärande, fortbildning och gemensamma frågor.

Fokusbibliotekarierna ansvarar för den pedagogiska biblioteksverksamheten på respektive skola, stöd till god läsutveckling och att utveckla informationskompetens. Rektor verkar för att biblioteket får en aktiv roll i

undervisningen. Rektor utser en bibliotekspedagog på motsvarande minst 10 procent av en tjänst. På varje skola finns en biblioteksgrupp för att främja samverkan mellan bibliotek och undervisning. Eleverna får inflytande genom ett biblioteksråd.

Fokusbibliotek finns i dagsläget på tjugotvå grundskolor.

Didaktikcenter

Barn – och ungdomsnämnden har tagit beslut om att inrätta ett Didaktikcenter, (BOU 2016-532). Genom inrättandet av ett Didaktikcenter får personal inom barn- och ungdomsnämndens ansvarsområde stöd i arbetet med att nå ökad måluppfyllelse för barn och elever. Centret ska genom sin verksamhet bidra till att personal tillägnar sig användbara verktyg för att utveckla undervisningen. All berörd personal ska ha möjlighet att fördjupa sin kompetens vad gäller systematiskt analys- och utvecklingsarbete. Målet är att barn och elever ska utmanas i sitt lärande så att de når så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Uppdraget för Didaktikcenter är att utifrån resultat stödja utvecklingen av undervisningen i förskola och skola. Detta kan bland annat ske genom coachande samtal kring undervisning, modellering och spridande av goda exempel. En del av Didaktikcentrum utgörs av den verksamhet som för närvarande benämns Språkpedagogiskt Centrum.

Språkpedagogiskt Centrums viktigaste uppdrag är att främja alla barns- och elevers språk-, läs- och skrivutveckling och riktar sig till pedagoger och lärare inom förskola och grundskola. Språkpedagogiskt Centrum förmedlar kunskap om och fortbildar kring framgångsrika arbetssätt inom språk- läs- och skrivutveckling samt sprider kunskap om digitala verktyg i undervisningen.

Gymnasium

Nationellt

Läslyftet

Läslyftet är en kompetensutvecklingsinsats i språk-, läs- och skrivdidaktik för lärare som bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och material på Läs- och skrivportalen. Kompetensutvecklingen sker lokalet på skolan och är tätt knuten till ordinariet undervisning. Läslyftet syftar till att öka elevers förståelse och skrivförmåga genom stärkning av kvalitén i undervisningen. Samtliga kommunala gymnasieskolor i Linköping deltar. Läslyftet pågår fram till 2018.

Läraryftet

Läraryftet innebär att tillsvidareanställda lärare i kommunen med lärarlegitimation erbjuds möjlighet att komplettera med behörighetsgivande kurs/kurser inom Läraryftet II. Urval av deltagande lärare i Läraryftet II har skett med utgångspunkt från prioriterade skolformer, ämnen och årskurser. I kurser mot svenska/svenska som andraspråk och specialpedagogik har 27 lärare deltagit i läraryftet alternativt läraryftet II. Tillsammans har de läst totalt 1365 hp.

Linköpings kommun

Lästest åk 1

Under femton år har screeningstest i svenska genomförts i årskurs 1 på gymnasieskolorna i Linköpings kommun. Fram till och med läsåret 2015 användes det sk ”djurtestet”. Till läsåret 16/17 tog enheten för läs-, skriv- och språkstöd fram förslag till ett nytt screeningstest; LäsKedjor-2, ett nyligen normerat screeningstest av läsförmåga, och då speciellt ordavkodningen. Syftet med testet är att ge snabb och reliabel information om elevers avkodningsförmåga. Testet kan användas till att identifiera personer med lässvårigheter eller dyslexi. LäsKedjor-2 består av deltesten: Bokstavskedjor, Ordkedjor och Meningskedjor.

Handlingsplan för uppföljning av läs-och skrivsvårigheter

Bildningsnämnden tog i november 2015 beslut om en handlingsplan för uppföljning av läs- och skrivsvårigheter. Svenska Dyslexiföreningens modell för upptäckt och utredning av läs- och skrivsvårigheter består av olika steg, i överensstämmelse med följande:

- Steg 1: Screening–Läsförmåga (Ordkedjor-2)
- Steg 2: Fördjupad utredning
- Steg 3: Information till samtliga undervisande lärare
- Steg 4: Kompetensutveckling/ handledning till personal

Skolbibliotek

Enligt skollagen 2 kap § 36 ska alla elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

”Skolbibliotekens huvuduppgift är att stödja elevers lärande genom undervisning och handledning i informationssökning och källkritiskt tänkande samt läsförmedlande arbete som bidrar till läslust och god läsutveckling.”

Biblioteksplan för Linköpings kommun 2015-2018

Alla elever i Linköpings kommun har tillgänglighet till skolbibliotek vars verksamhet är väl integrerad i skolans arbete och bidrar till elevernas lärande samt leder till ökad måluppfyllelse. Skolbiblioteken inom gymnasieskolan är bemannade med fackutbildad bibliotekarie. Skolbiblioteken har i syfte att hjälpa elever och lärare att uppnå målen för skolans verksamhet. Bibliotekspersonalen eftersträvar att vara en naturlig resurs i elevernas och lärarnas vardag. Lärare och elever som söker inspiration eller svar på en fråga finns personalen till för att handleda, ge stöd och utveckla lärande. Personalen använder sig av olika metoder för att bemöta frågor och behov samt arbetar med att utveckla lokaler och medieutbud. Böcker, tidskrifter och databaser är utvalda med utgångspunkt i program- och kursmål. Bibliotekarierna strävar efter ett nära samarbete med lärarna under förberedelse- och genomförandefasen av olika projekt och uppgifter. Eleverna uppmuntras i sina arbeten att använda flera olika källor för att skapa en bred bakgrundsläsning för att fördjupa sina kunskaper och sträva mot förståelse av allt mer avancerade texter. Biblioteken stödjer elevernas läs- och språkutveckling genom arbete med olika slags text. Tillsammans med skolans specialpedagog och elevhälsoteam sker arbete med att ge eleverna all elever rätt.

SPUG – specialpedagogiskt utvecklingsprojekt

Det specialpedagogiska utvecklingsprojektet inleddes under hösten 2014 med satsningar mot matematikundervisningen, undervisning/ didaktik (learning studies) specialpedagogik men framför mot språket (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) utöver detta har projektet arbetat för ökad kunskap kring läs- och skrivsvårigheter d v s upptäckt, utredningar och åtgärd (handlingsplan vid upptäckt av läs- och skrivsvårigheter).

Sammanfattning av pågående och fortsatta insatser

För att utveckla elevernas läs- och skrivutveckling i alla ämnen pågår sedan 2014 ett arbete inom gymnasieskolan, med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Arbetet påbörjades inom det specialpedagogiska projektet och har fortsatt via skolverkets satsning ”Läsllyftet”, som pågår t o m 2018. Nämnda arbete har inneburit erbjudande om utbildning i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt till lärargrupper med inriktning mot kärnämne, men också språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt generellt. Läsllyftet har bl a omfattat utbildning för språk-, läs- och skrivutvecklare i syfte att ge handledning och stöd till lärare på respektive skolor. Utbildningen kan, om arbetet ges möjlighet att fortsätta, skapa möjlighet för skolorna att bygga upp långsiktiga struktur för systematiska kvalitetsarbetet kring språk-, läs- och skrivutveckling.

Det lästest som görs i årskurs 1 samt de därpå, i förekommande fall (beroende på resultatet av testet), följande insatserna (se handlingsplan) skapar om de efterföljs goda möjligheter för upptäckt av läs- och skrivsvårigheter och därefter lämpliga åtgärder/ insatser.

Kommunala mål

Majoritetens samverkansprogram:

- Öka läsförståelse och läsglädje – läslyft och skolbibliotek

Barn- och ungdomsnämndens mål:

- Maximalt lärande
- Likvärdiga möjligheter
- Lust och engagemang

Bildningsnämndens mål:

- Alla elever i gymnasieskolan ska nå gymnasieexamen
- Alla elever i gymnasie- och gymnasiesärskolan ska utmanas i sitt lärande så att de når så långt som möjligt i sin utveckling

Jämställdhet

Motionen föreslår att det utarbetas en lässtrategi för Linköping med målet att Linköpings barn och ungdomar ska bli bäst i Sverige på läsning.

Utbildningskontorets svar är en beskrivning av arbetet med att utveckla barns och elevers läs- och skrivförmåga både på nationell och lokal nivå, vilket gynnar både pojkar och flickor.

Kommunledningskontoret

Utbildningskontoret

Paul Håkansson

Lars Rehnberg

Beslutet skickas till:
Motionärerna
Kommunstyrelsen